

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Актуальність теми. В сучасних умовах українське суспільство знаходиться на трансформаційному етапі свого розвитку, що зумовлено глобалізаційними змінами, кризовими явищами в суспільстві, виникненням загроз та викликів національній безпеці нашої держави тощо. Важливо зазначити, що процеси усвідомлення українським суспільством його сутності відбуваються з часів проголошення її незалежності, проте досі не сформульовано відповіді з боку соціальної філософії та соціальних наук загалом на виклики, які постають перед Україною [3, с. 180]. Теоретичні й практичні аспекти розвитку українського суспільства на сучасному етапі з урахуванням існуючих загроз і викликів досліджуються в працях В. Бакірова, В. Бурлачук, Є. Головахи, М. Михальченко, О. Новакова, С. Катаєва, С. Хобта, В. Чорного та інших. Проте незважаючи на ґрунтовні дослідження вищезазначених науковців та їх вагомий внесок важливим залишається дослідження особливостей розвитку українського суспільства з урахуванням трансформаційних змін та його модернізації. Отже, питання розвитку українського суспільства є надзвичайно актуальним та своєчасним, особливо у умовах трансформаційних перетворень. **Метою дослідження** є обґрунтування науково-практичних засад розвитку українського суспільства на сучасному етапі в контексті визначення перспективних напрямів вирішення існуючих в теперішніх умовах загроз і викликів. **Об'єкт дослідження** – процес розвитку українського суспільства в сучасних умовах. **Предмет дослідження** – теоретичні і прикладні засади розвитку українського суспільства з урахуванням сучасних трансформаційних перетворень. **Завдання дослідження.** В сучасних умовах трансформаційних процесів, що відбуваються в українському суспільстві важливим є вплив глобалізаційних змін, які торкаються всіх основ життєдіяльності суспільства політичної, економічної та соціальної сфер. В цьому контексті важливо розглядати проблеми модернізації українського суспільства з врахуванням формування нових прошарків, класів та груп, нових статусно-рольових відносин індивіда, змін соціальної ідентифікації, тобто потребують дослідження процеси трансформації, які супроводжуються соціально-структурними перетвореннями, мають місце в усіх пострадянських країнах та разом з тим і ряд особливостей, які притаманні сучасним процесам саме українського суспільства [1, с. 75]. Досліджуючи особливості розвитку українського суспільства в сучасних умовах, доцільно здійснити аналіз етапів трансформації українського суспільства, серед яких можна виокремити такі [2, с. 27]: стримування інституціональних змін (1992 – 1994 рр.); становлення подвійної інституціональної системи (1995 – 1999 рр.); інституціональна криза і «Помаранчева революція» (2000 – 2004 рр.); нереалізовані «постреволюційні» очікування: від ейфорії до розчарування (2005 – 2010 рр.); стратегічна невизначеність і нові політичні ризики (2011 – 2013 рр.); від «драми невизначеності» до трагедії визначення вектору трансформації (2014 – 2016 рр.); початок декларованого транзиту (2017 р. – по теперішній час). З урахуванням вищезазначеного, зрозумілішими стають характер і специфіка трансформаційних процесів розвитку суспільства в Україні, які обумовлені насамперед їх стихійним перебігом, далеким від декларованого демократичного транзиту. Доцільно зазначити, що характерними ознаками українського суспільства, що сформувалися протягом трансформаційних перетворень визначають наступні: подвійна інституціональна система; масова аномічна деморалізація і масова соціальна ексклюзія; цінності «спотвореного модерну»; неостанові утворення як основа соціальної структури; відсутність інституціональної довіри; негативні ідентичності [2, с. 29]. Тому постає необхідним для суспільства зважитися на певний варіант трансформаційного вибору. Зваженим кроком трансформаційної перебудови разом з автономізацією окремих сфер повинні стати зміни фундаментального принципу щодо побудови суспільства як держави і створення нових інституцій громадянського суспільства. Тобто це передбачає докорінне переосмислення ролі держави як соціального цілого та зменшення його впливу у політиці, економіці, коригуванні її ролі у повсякденному житті, коли вона зможе виконувати тільки їй притаманні функції. Процеси, які відділяють суспільство та людину від держави, відбуваються у сьогоденні досить активно, але шляхом в неінституціалізовані форми існування [1, с. 75]. **Висновок.** Отже, для подальшого успішного розвитку українського суспільства в сучасних трансформаційних умовах невідмінними є наступні напрями модернізації [2, с. 28 – 29]: формування національно-громадянської ідентичності (на відміну від етнічної та регіональної) як домінуючої; створення атмосфери соціальної довіри, відновлення масової довіри до держави, політичних інститутів та бізнесу; відмова політичного класу від пострадянського свавілля та конструювання феномену «елітарної аскези»; подолання масової соціальної відчуженості та соціального цинізму; зміна системи цінностей. Реалізація вищезазначених засад сприятиме поступовій модернізації українського суспільства в контексті розвитку постіндустріальних суспільств стійкого до новітніх загроз та викликів.

Список використаних джерел

1. Глушкова Л.В. Особливості змін структури українського суспільства у глобалізаційному процесі. Грані. 2016. № 4 (132). С. 74 – 77.
2. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації. Український соціологічний журнал. 2016. № 1-2. С. 26 – 30.
3. Чорний В. Українське суспільство на сучасному етапі: виклики та загрози. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. № 3. С. 179 – 194.